

Mies, jolla oli pelkkiä idiootteja ympärillään

Huomasin vasta lukiossa tulevani paremmin toimeen tiettyjen ihmisten kanssa. Toisten kavereiden kanssa oli helppo jutella. Puheenaiheita löytyi aina, ja keskustelu eteni omalla painollaan. Meillä ei koskaan ollut ensimmäistäkään konfliktia, ja pidimme toisistamme aidosti. Toisten kanssa tilanne oli päinvastainen. Saatoin sanoa jotakin, mihin kukaan ei reagoinut olankohautuksellakaan, enkä missään vaiheessa tajunnut, mistä se johtui.

Miksi toisille on helppo jutella ja toiset olivat täysiä tylsimyksiä? Olin niin nuori, ettei asia tietenkään valvottanut minua öisin, mutta muistan kuitenkin sieltä täältä tapauksia, jotka saivat minut pohtimaan, miksi toiset keskustelut soljuivat luontevasti ja toisia taas oli vaikea saada edes alkuun – riippumatta siitä kuinka itse käyttäydyin. Se oli käsittämätöntä. Muista että aloin testata ihmisiä erilaisilla menetelmillä. Sanoin kokeilumielessä samankaltaisissa tilanteissa samanlaisia asioita vain nähdäkseni, miten vastapuoli reagoi. Toisinaan kävi juuri niin kuin olin toivonutkin: lausahdukseni sai aikaan kiinnostavan keskustelun. Toisinaan taas ei tapahtunut yhtään mitään. Ihmiset katsoivat minua ikään kuin olisin juuri tipahtanut heidän eteensä vieraalta planeetalta, ja toisinaan itsestänikin alkoi tuntua siltä.

Nuorena kuvio oli kuitenkin varsin yksinkertainen. Tietyt kaveripiirini ihmiset reagoivat normaalisti, joten he olivat automattisesti hyviä tyyppejä. Niissä, jotka eivät tajunneet juttujani, oli tietenkin jotain outoa. Mikä muu asian muka olisi voinut selittää? Minähän käyttäydyin koko ajan tismalleen samalla tavalla! Toisissa oli siis yksinkertaisesti jotain vikaa. Pysyttelin kaukana heistä, koska en ymmärtänyt heidän käytöstään. Tätä voi tietenkin kutsua nuoruusiän lapsellisuudeksi. Käyttäytymiselläni oli huvittaviakin seurauksia. Vanhenemisen myötä asia – valitettavasti – muuttuu.

No, elämä jatkui: tuli töitä, perhettä ja uraa, ja lajittelin edelleen ihmiset hyviin ja järkeviin sekä niihin, jotka eivät mielestäni olleet tajunneet mistään mitään.

Kun olin kahdenkymmenenviiden, törmäsin mieheen, joka oli yrittäjä. Sture oli kuusikymppinen, ja hän oli itse perustanut menestyksekkään yrityksensä vuosia sitten. Sain tehtäväkseni haastatella häntä. Aloimme jutella hänen organisaationsa toiminnasta. Sturen melkein ensimmäinen kommentti oli, että hänellä oli ympärillään pelkkiä idiootteja. Muistan naurahtaneeni, koska minusta se kuulosti huvittavalta. Sture kuitenkin oli tosissaan. Hänen kasvonsa punehtuivat, kun hän alkoi selittää, että kaikki yksikkö A:n työntekijät olivat täysiä idiootteja. Yksikkö B:ssä taas oli ääliöitä, jotka eivät käsittäneet mistään mitään. Siinä vaiheessa Sture ei ollut edes päässyt yksikkö C:hen saakka. He olivat nimittäin koko porukan pohjasakkaa: niin kummallisia ja omituisia, että Sture ei voinut käsittää, miten he löysivät työpaikalleen joka aamu.

Mitä pidemmälle haastattelu eteni, sitä paremmin ymmärsin, että Sturen kertomuksessa oli jotakin valtavan ainutlaatuista. Kysyin Sturelta, oliko hän *oikeasti* sitä mieltä että hänen ympärillään oli pelkkiä idiootteja. Hän tuijotti minua ja selitti, ettei hänen koko henkilökuntansa joukossa ollut oikeastaan ketään joka olisi mistään kotoisin.

Sture myös kertoi mieluusti alaisilleen mielipiteensä. Häntä ei harmittanut yhtään nimitellä ihmisiä idiooteiksi koko yrityksen kuullen. Toisinaan se johti

siihen, että työntekijät välttelivät Sturea. Kukaan ei uskaltanut tapaamaan häntä kahden kesken, eikä hänen korviinsa milloinkaan kantautunut huonoja uutisia, koska hän useimmiten ampui viestintuojan. Yhteen yritysrakennusten auloista oli jopa viritetty varoituslamppu. Huomiota herättämätön lamppu oli vastaanottotiskin päällä. Kun Sture oli rakennuksessa, lamppu paloi punaisena, ja kun hän oli poissa, se napsahti vihreäksi.

Kaikki tiesivät lampusta. Henkilökunta ja jopa asiakkaat vilkaisivat sisään tullessaan automaattisesti lamppua tietääkseen mitä tuleman piti. Jos lampussa paloi punainen valo, moni kääntyi kannoillaan päättäneen hoitaa asiansa myöhemmin.

Kaikki tietävät, että nuorena ihmiset pursuavat hyviä ideoita. Esitin siksi sen ainoan kysymyksen jonka keksin: *Kuka nämä kaikki idiootit oikein on palkannut?* Tajusin tietenkin, että Sture itse oli rekrytoinut heidät. Vielä pahempaa oli, että Sture tajusi minun tajuavan. Sanoin rivien välistä: *Kuka täällä siis onkaan se kaikkien suurin idiootti?*

Sture heitti minut ulos. Myöhemmin sain kuulla, että olisi halunnut rynnätä hakemaan haulikkonsa ampuakseen minut.

Tapaus sai minut mietteliääksi. Tässä oli mies, joka oli tuote pikaa jäämässä eläkkeelle. Hän oli ilmiselvästi taitava liikemies, ja häntä arvostettiin valtavasti omalla erityisallallaan. Hän ei kuitenkaan osannut käsitellä ihmisiä. Hän ei voinut ymmärtää organisaationsa ainoaa uniikkia osaa – sen työntekijöitä. Ja ihmiset, joita Sture ei ymmärtänyt, olivat tietenkin idiootteja.

Olin ulkopuolinen, joten näin heti miten väärässä Sture oli. Hän ei käsittänyt omaa itsekeskeisyyttään: hän piti idioottina jokaista, joka ei toiminut niin kuin hän. Hän suolsi jatkuvasti ilmaisia, joita minullakin oli tapana käyttää tietäntyyppisistä ihmisistä: hölösuu, sekopäinen pilkunviilaaja, häpeämätön paskiainen, sulkeutunut tylsimys. Vaikka en olisi missään tilanteessa kutsunut ketään idiootiksi, minullakin oli ilmiselvästi ongelmia joidenkin ihmistyyppien kanssa.

Oli aivan järkyttävä ajatus, että ihminen eläisi koko elämänsä ajatellen, ettei kykenisi mitenkään tulemaan toimeen juuri kenenkään ympärillään olevan ihmisen kanssa. Sellainen asenne tekisi omista mahdollisuuksistani uskomattoman rajalliset.

Yritin katsoa peiliin. Päätös oli helppo.

En halunnut, että minusta tulisi samanlainen kuin Sturesta.

Thomas Erikson, Idiootit ympärilläni. 2017. (katkelma)